

МЕТОДИЧЕСКИ ВАРИАНТ НА УРОК НА ТЕМА „ГЕОГРАФСКА КАРТА“ В VIII КЛАС

Съвременните изисквания към училището, респективно в обучението по география, налагат обогатяването на различните видове учебно-познавателна дейност и широко застъпване на ефективни форми и методи на работа.

Целите на обучението по география в учебния курс за VIII клас са насочени към разширяване, задълбочаване и по-нататъшно систематизиране и обобщаване на знанията по обща физическа география. В този курс има възможности за прилагане на интегралния подход на вътрешнопредметно или на интердисциплинарно равнище с обучение по физика, химия, геометрия, биология.

Съдържанието на раздел „Географско познание за света“, от който е и разглежданата тема, има двустранна насоченост. От една страна, то утвърждава картографските знания и умения, усвоени от учениците в предходните години, а, от друга – надгражда, разширява и включва в системата тези знания и умения, т.е. формира картографска култура у тях. Важна страна в учебната работа при този раздел е практико-приложната насоченост и житейска осмисленост. Това създава важна предпоставка за активност на учениците, за усвояване на ценни практически умения, за работа с карта и за цялостното ѝ използване в училищна и извънучилищна обстановка.

Основни цели

1. Учениците да усвоят нови знания за картографските модели на Земята и за тяхното значение, какви видове проекции се използват в картографията и какви са техните особености.

2. Да се усвоят умения за ползване на всички видове географски карти в качеството им на източник на географски знания; да разграничават картите въз основа на техните проекции; да използват мащаба на картите за определяне на разстояния.

Очаквани резултати

– Поддържане на интерес към географията и мотивация за активно участие чрез използване на иновационни методи на преподаване;

– Практическо приложение на получените знания;

– Проява на творческо мислене при изпълнение на задачите;

– Прилагане на умения за работа в група чрез осъществяване на комуникация и демонстриране на готовност за вземане на решение и защита на идеите.

Урокът се проведе в IX „В“ клас на Езикова гимназия „Проф. Д-р Асен Златаров“, гр. В. Търново, специалност – немски език.

В хода на учебния час са спазени макроструктурните изисквания за урок – нови знания.

След организацията на класа за работа и въвеждане в географското мислене, осъществих проверка на домашна работа, решаване на **казус**: „*Вие сте географи, на които строителна фирма е предложила да стане консултант. Какви методи на проучване ще използвате?*“

Чрез казуса като методически подход учениците могат да развиват определени умения – откриване на обща идея, дискусия, избор на решение. Чрез казуса се постига по-голяма убедителност на знанията и те се запомнят по-лесно.

Акцентите бяха насочени към картографията и моделирането, тъй като те се явяват основа, на която е възможно осъществяването на плавен преход към новата тема и мотивиране на необходимост от нейното изучаване.

Разработката на урока направих по следния план:

1. Развитие на картографията.
2. Видове географски карти.
3. Картографски проекции.

Чрез спектрална линия (фиг. 1), която начертах на дъската, предствих етапите на развитие на картографията. Графичният метод е подходящ за хронологичното проследяване на събитията. Обяснителен разказ използвах за представяне на информацията, а учениците потърваха в тетрадките си това, което е свързано със съответния етап. Отбелязахме развитието на картографията и в България. Насочих вниманието им към голямото разнообразие от карти. Учениците предложиха показатели за класифициране на географски карти.

РАЗВИТИЕ НА КАРТОГРАФИЯТА

Фиг. 1

Фиг. 1

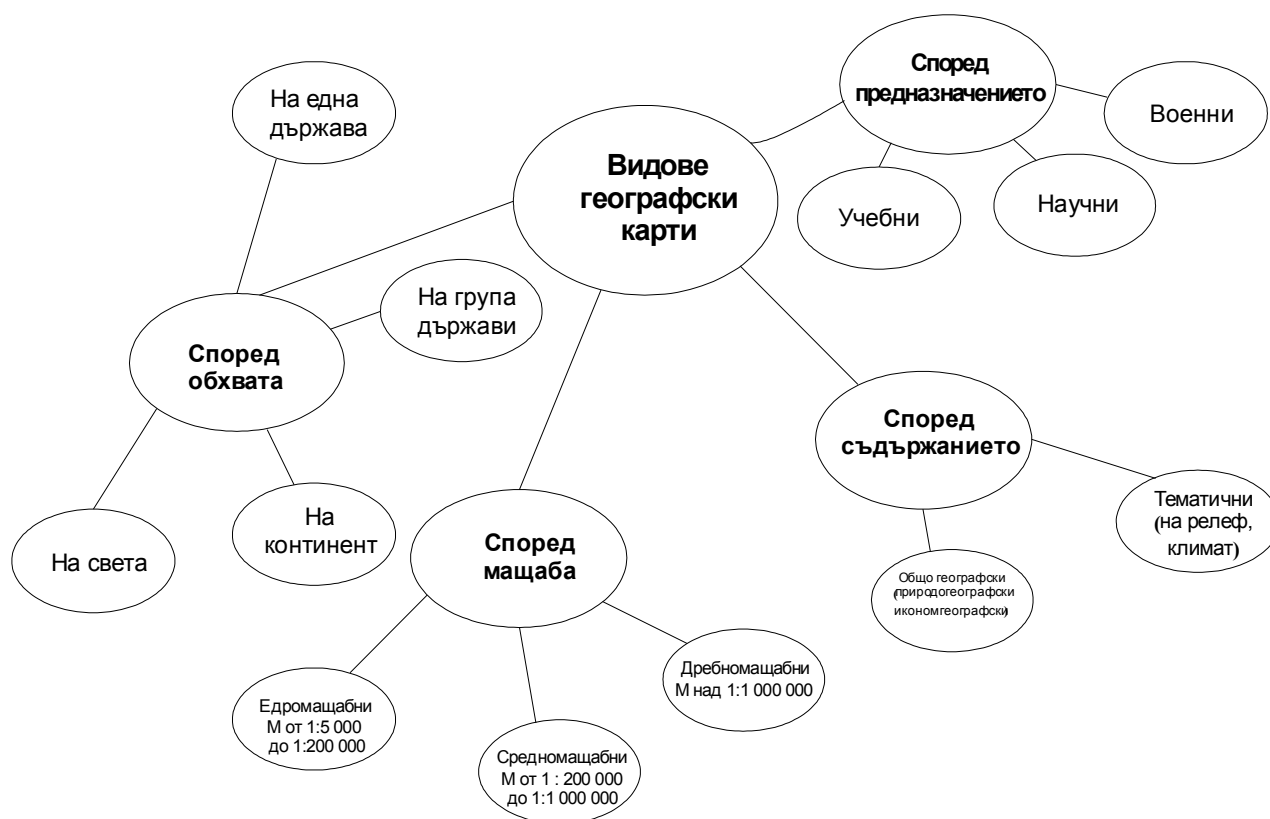
След това закачих на дъската табло (фиг. 2), на което бях посочила показателите за класификация и видове карти. Учениците сами откриха пропуските си и чрез избран от тях графичен организатор представиха в тетрадките си видовете карти.

След това поставих задача за 3-4 минути с помощта на учебника (Лазаров П., Ж. Желев: География 8 клас, изд. Анубис, 1995, с. 11) да сравнят трите карти в М 1:12 500; М 1:900 000; М 1:7 500 000 и да отговорят на въпросите: *Каква част от земната повърхност е изобразена? Колко подробна е информацията?*

Чрез фронтална беседа осъществих проверката (традиционен и системно използван метод в преподаването). Според учениците едромашабните карти обхващат малка част от земната повърхност, но са с много подробна информация, а при дребно машабните – обратното.

Следващите акценти на урока е **картографски проекции**. На дъската беше закачена „Политическа карта на света“ в цилиндрична проекция, която използвах като помощно средство. Поставих **проблемен въпрос**: *Защо о. Гренландия е изобразен голям почти колкото Латинска Америка?* Учениците попаднаха в проблемна ситуация. Някои от тях се насочиха към правилния отговор: единственият точен модел на Земята от гледна точка на формата ѝ е географският глобус и когато трябва да се изобрази сферична повърхност върху равнина се деформира. Тук те много точно използваха знанията си от часовете по геометрия, че е невъзможно повърхнината на кълбо да бъде разгъната във вид на плоскост, без да бъде разкъсана. Чрез **обяснителен разказ** изясних същността на картографските

Вариант за класифициране на географските карти

Фиг. 2

проекции. На дъската начертах повърхнината на глобус, разрязана по меридиан.

Извода, които учениците направиха, беше, че за разлика от глобуса при картоно изображение площите по посока към полюсите се явяват разтеглени и деформирани.

След това при представянето на видовете картографски проекции разделих класа на **три групи**. На учениците поставих следните въпроси, с помощта на които да характеризират съответната проекция, а информацията да представят в табличен вид (табл. 1)

1. Каква е спомагателната повърхнина?
2. Как са изобразени паралелите и меридианите?
3. Кои са местата с най-голяма деформация?
4. Кои са местата представени най-точно?

Като време за работа определих 7 минути.

Ролята на учителя е координираща и нагътстваща. Учениците си избират говорител от всяка група и той представя становищата ѝ по поставените въпроси. Участниците в групата имат право да допълват, а станалите ученици – да задават въпроси.

През времето за работа наблюдавах всяка група и помагах, където имаше нужда. Те се справяха добре. В края на часа посочих къде са се затруднили, подчертах постиженията. Направих качествена оценка на часа. Поставих за домашна работа да приведат примери за карти в тези проекции от атласа (Атлас по География 8. клас, „Картография“ ЕООД, 1996)

Таблица 1

Видове проекции според проекционната равнина

Вид проекция	Проекционна равнина	Вид на изображения		Нулева деформация
		меридиани	паралели	
цилиндрична	повърхнината на цилиндъра, допряна или пресичаща земната сфера	прави линии, успоредни помежду си, прекарани на равни разстояния	прави линии, перпендикулярни на меридианите, прекарани през различни разстояния	най-малки са деформациите около Екватора, деформациите растат на север и на юг от Екватора и са най-големи около полюсите
конусна	повърхнината на конуса, допряна или пресичаща земната сфера	прави линии, разположени радиално	концентрични окръжности	най-малки са деформациите около 45°с.ш.; деформацията расте на север и юг от 45°с.ш.;
азимутална полярна	плоскост (равнина), допряна до Земята в точката на полюса	радиуси с център полюса	концентрични окръжности	най-малки са деформациите на полюсите; деформацията расте към Екватора

Изводи

– Активното участие на учениците в хода на преподаване на новото учебно съдържание е реална предпоставка за ефективността на обучение;

– Визуализирането помага на учениците по-лесно да възприемат новата информация, да формулират изводите и да ги представят пред другите, т.е. те не са пасивни наблюдатели в часовете.

Работата по групи догада на учениците и те се включват в поставените задачи и обобщават свободно.

– Възможността на учениците да използват знания от други учебни предмети предизвиква у тях чувство на сигурност.

Литература

Гайтанджиева Р. Контролът в обучението по география. – Изд. „Просвета“, С., 2000

Кънчев Д., Методика на обучението по география. – УИ „Св. Кл. Охридски“, 2000

Лазаров П., Ж. Желев, География за 8. клас. Изд. „Анубис“, С., 1995

Мариана Ванева

учителка в ЕГ „Проф. Д-р Асен Златаров“,
гр. В. Търново